

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΑ'

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Ἀρχαίουθ.

28 Νοεμβρίου 1882

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

Πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Τὴν πρώτην προσεχοῦς Δεκεμβρίου συμπληροῦνται 48 ἔτη ἀφ' ὅτου αἱ Ἀθηναὶ ἐγένοντο τὸν πρῶτον πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐγκαταλειφθείσης τῆς τέως τοιαύτης πόλεως τοῦ Ναυπλίου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νομίζομεν ὅτι ἐνδιαφέρον ἀνάγνωσμα παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας δημοσιεύοντες τὰ κατὰ τὴν μετὰθεσιν τῆς ἑλληνικῆς πρωτεύουσας καὶ τινὰς πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ διετέλει τότε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ νῦν καλλίστη τῆς Ἀνατολῆς, πόλις καταστᾶσα.

Τὸ περὶ μεταθέσεως τῆς πρωτεύουσας Β. Διάταγμα.

Ο Θ Ω Ν

Ἐ λ έ φ Θ ε ο ὤ

Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ ἡμετέρου ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν τάδε:

Ἄρθρ. 1. Ἡ καθέδρα Ἡμῶν μετατίθεται κατὰ τὴν α' Δεκεμβρίου τ. ἔ. ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας.

Ἄρθ. 2. Ἡ πόλις Ἀθῆναι θέλει ἐπονομάζεσθαι ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας Βασιλικὴ Καθέδρα καὶ Πρωτεύουσα.

Ἄρθ. 3. Κατὰ τὴν 1 (13) Δεκεμβρίου τ. ἔ. θέλουν καθιερῶθαι ἐν Ἀθήναις καὶ ὅλα τὰ Ἡμέτερα Ὑπουργεῖα τῆς ἐπικρατείας μετὰ τῶν ἀμέσως εἰς αὐτὰ ὑπαγομένων τμημάτων, ἔτι δὲ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, τὸ Γεν. Ταμεῖον, καὶ τὸ Γεν. Ταχυδρομεῖον Διευθυντήριον.

Ἄρθ. 4. Δι' ἰδιαιτέρων ἀποφάσεων θέλομεν προσδιορίσει τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ αἱ λοιπαὶ κεντρικαὶ ἀρχαὶ θέλουν μετατεθῆ ἐκεῖ.

Ἄρθ. 5. Ὅλαι αἱ ὑπάλληλοι Ἀρχαὶ τοῦ Βασιλείου θέλουν ἀρχίσει νὰ διευθύνουσιν εἰς Ἀθήνας τὴν μετὰ τῶν ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ σημειουμένων Ἀρχῶν ἀλληλογραφίαν των, ὅποταν αὕτη δὲν θέλη δυνηθῆ νὰ φθάσῃ εἰς Ναύπλιον κατὰ τὸν συ-

νήθη δρόμον τοῦ ταχυδρομείου πρὶν τῆς 19 Νοεμβρίου (1 Δεκεμβρίου) τ. ἔ.

Ἄρθ. 6. Ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς παραγγέλλεται νὰ κοινοποιήσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὸ παρὸν διάταγμα, δημοσιευθόμενον διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκαστος δὲ τῶν λοιπῶν Γραμματέων τῆς Ἐπικρατείας θέλει συμπράξει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, καθ' ὅσον προσήκει εἰς αὐτόν.

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 18 (30) Σεπτεμβρίου 1884.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΚΟΒΕΛ, ΕΪΔΕΚ

Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας

Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ, ΛΕΣΟΥΡΟΣ, Ν. Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ,

Ι. ΡΙΖΟΣ, Γ. ΠΡΑΙΔΗΣ.

Αἰ πρὸς μετὰθεσιν παρασκευαί.

Τὰς πρὸς μετὰθεσιν παρασκευαίς ἡ τότε ἐν Ναυπλίῳ ἐκδιδόμενη ἑλληνογαλλικὴ ἐφημερίς «Ὁ Σωτήρ-Le Sauveur» περιγράφει ὡς ἔπεται:

«Ἡ κίνησις εἶνε γενικὴ. Εἰς τὴν πόλιν τῆς Ναυπλίας μένει ἀκόμη ὀλίγη πνοή. Ἐντὸς ὀλίγου πενηθοροῦσα διὰ τὴν ὑστέρησιν τοῦ βασιλείου τῆς, διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Κυβερνήσεως τῆς, θέλει ῥίψει μαῦρα καλύμματα εἰς τὰς ὠραίας οἰκίας τῆς, εἰς τοὺς μεμωμένους δρόμους τῆς, ἄλλοτε τόσον ἐμφυχωμένους ἀπὸ τὴν συροὴν τῶν κατοίκων. Παντοῦ δὲν βλέπει σήμερον εἰμὴ ταξειδιώτας. Παντοῦ δὲν παρατηρεῖ εἰμὴ ἐτοιμασίας ἀναχωρήσεως, αἱ ὁποῖαι ἠνωμέναι μετὰ τὰ παράπονα τοῦ ἐνός, μετὰ τὰς δυσαρσεκείας τοῦ ἄλλου, παρουσιάζουν εἰκόνα περιέργων καὶ παράδοξον.

Εἰς τὰς Ἀθήνας! εἰς τὰς Ἀθήνας! Ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, τοιαύτη εἶνε ἡ γενικὴ ὄλων φωνή. Ἡ αἰφνίδιος ἀναχώρησις τῶν δύο Γραμματέων τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ Πολέμου ἐξύπνησε καὶ αὐτοὺς τοὺς πλέον ἀπαθείς καὶ δυσπίστους.

Ἡ ἀναχώρησις ἐπίσης ἱκανῶν οἰκογενειῶν, ἱκανῶν ὠραίων Κυριῶν, ἔφερε τὴν μονοτονίαν εἰς τὰς συναναστροφάς μας. Ὁ κόσμος ὅλος ἐπιθυμεῖ τώρα τὰ θέληγτρα τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα ὑστερήθη ἡ Ναυπλία. Ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἡ μετοικεσία καταντᾷ γενικὴ καὶ ὁ δρόμος τῆς Ἐπιδαύρου σκεπασμένος ἀπὸ εὐσεβεῖς προσκυνη-

τάς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπευχόμεθα ἀπὸ καρδίας καλὸν καιρὸν, ὥραϊον ἥλιον καὶ οὐριον ἄνεμον».

Μετὰ τινα σχόλια περὶ τῆς ἀθλίας τῶν Ἀθηνῶν καταστάσεως, τὸ ἀρθρίδιον περατοῦται ὡς ἑξῆς, μετέχον πῶς προφητείας ἐπαληθευσάσης :

«Δημοσιεύοντες τὰς αὐτοσχεδίουσ αὐτάς σκέψεις μας, ἀπέχομεν τοῦ νὰ ἐπέμψωμεν εἰς λεπτομερεστέραν ἀνάλυσιν, βέβαιοι ὅτι ἡ Κυβέρνησις μας θέλει εὐκόλως ἐννοήσει τὴν ὀρθότητά των. Δὲν ζητοῦμεν πολυτέλειαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἀπὸ τῆν Ἐξουσίαν. Ἀκόμη εἴμεθα πτωχοί. Θέλει ἔλθει καὶ ὁ καιρὸς τῆς πολυτελείας καὶ τῆς μεγαλοπρέπειας. Κατὰ τὸ παρὸν δὲν ζητοῦμεν εἰμὴ ὑγίειαν, εὐκολίαν καὶ ἀνάπαυσιν διὰ τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Κυβέρνησις χροσωστεῖ ὅλα ταῦτα νὰ προμηθεύσῃ, ἀφοῦ ἀμεταθέτως ἀπεφάσισε νὰ στερεώσῃ ἐκεῖ τὴν καθέδραν τοῦ κράτους τῆς».

Ἡ ἐκ Ναυπλίου ἀναχώρησις τοῦ βασιλέως.

«Τὴν 29 Νοεμβρίου 8 ὥρας πρὸ μεσημβρίας ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησε διὰ τῆς Ἐπιδαύρου εἰς Ἀθήνας. Πλήθος λαοῦ ἐξῆλθε τῆς πόλεως καὶ μὲ δάκρυα λύπης κατευόδωσε τὴν Α. Μ. μὲ ἐπανειλημμένας φωνάς Ζήτω ὁ βασιλεὺς ! Ἡ Α. Μ. χαιρετῶν τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους του ἐδείκνυε τὴν ἐσωτερικὴν λύπην του, ὅτι ἀφίνει τὴν πόλιν ἐκείνην, ἣτις πρώτη τὸν ἐδέχθη μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν, ὅταν ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος. Ὁ νομάρχης τῆς Ἀργολίδος, ὁ φρούραρχος Ναυπλίας καὶ διάφοροι ἀξιωματικοὶ καὶ πρόκριτοι τῆς πόλεως, ὅλοι ἐφιπποὶ, συνώδυσαν τὴν Α. Μ. ἰκανῶν ὥρων διάστημα. Ἡ Α. Μ. εὐηρεστήθη νὰ ὀμιλήσῃ καθ' ἑδρὴν μὲ διαφόρους πολίτας καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ὁποῖαν ἔχει ζωηρὰν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ τὸ ἐμπόριον τῆς Ναυπλίας ἀκμάζον πάντοτε».

[Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος].

Ἡ εἰς Ἀθήνας ἀφίξις αὐτοῦ.

«Ἡ Α. Μ. ἐφθασεν εἰς Ἀθήνας τὴν 1^{ην} Δεκεμβρίου. Εἰς τὴν εἰσοδὸν του εἰς τὴν πόλιν ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη ἀπ' ὅλας τὰς Ἀρχάς καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι ἐξῆλθον εἰς προὔπαντησιν τῆς Α. Μ. καὶ τὴν συνώδυσαν μὲ εὐφημίας καὶ μὲ δειγμάτων σέβας καὶ ἀφοσιώσεως. Ἐκτὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, μᾶς γράφει εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνταποκριτῶν μας, κανὲν μίτρον δὲν ἐλήφθη ἀπὸ τὴν Ἀστυνομίαν διὰ νὰ γείνη ἡ ἐορτὴ λαμπρότερα. Ἡ Α. Μ. διευθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου * ὅπου ἐψάλλη δοξολογία. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὰ Ἀνακτόρια, ὅπου ἡ Α. Μ. ἐδέχθη

μετὰ μεσημβρίαν τὰς πολιτικὰς καὶ πολεμικὰς Ἀρχάς».

[Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος].

Ἡ τότε κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν.

«Τὴν 18 Σεπτεμβρίου ἐξεδόθη τὸ διάταγμα, δι' οὗ ὠρίζοντο αἱ Ἀθηναὶ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, μετὰ τοσαύτης δ' ἐμμανοῦς σπουδῆς ἐπεχειρήθη τὸ ἔργον, ὡς ἂν ἔκαιεν ἡ γῆ τοῦ Ναυπλίου ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς ἀντιβασιλείας. Οἱ ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Ἀρμανσπεργ ἐπόθουν μεταλλαγὴν, καὶ τὸ ὄνομα «Ἀθηναί» εἶχε κλασικόν τι γόητρον οὕτω δὲ ἐν Ἑλλάδι, ἢ ἐν εὐθέρα ἐτι ἀνήλικος βασιλεὺς, πάντας τοὺς ἐκ τῶν πραγμάτων λόγους ἐπεσκίασε ρωμαντικὴ τις ἰδιοτροπία. Ὁ νεαρὸς ἡγεμὼν «ἡστειεῦτο λαλῶν περὶ τῶν ἀπείρων ἀμηχανιῶν καὶ στερησῶν, ἃς ἔμελλε νὰ ὑποστῇ μεταβαίνων εἰς Ἀθήνας ἐν μέσῳ χειμῶνος». Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι ὀλίγην εἶχον πρὸς ἀστείμους διάθεσιν ἐκεῖνοι, οὓς ἐξέπληττε τὸ αἰφνίδιον τῆς ἀντιβασιλείας μέτρον, τουτέστιν αἱ διὰ μιᾶς καταστρεφόμεναι οἰκογένειαι τοῦ Ναυπλίου. Ἄν ὅπως δῆποτε ἤθελεν ἡ ἀντιβασιλεία νὰ ἐκλέξῃ ἄλλην πρωτεύουσαν, διατί δὲν ἐξέλεγε τὸν Πειραιᾶ ; Ὁ «οἶνοψ πόντος» ἔπρεπε νὰ περικλύζῃ οἰκάνηποτε τῆς Ἑλλάδος πρωτεύουσαν. Ὁ ἀρχιτέκτων τῆς βυουαρικῆς αὐλῆς, ἐξ ἐμπορικοπολιτικῶν σκέψεων ὀρμώμενος, εἶχε προτείνει τὴν Κορίνθον, μὴ μαντεύων πόσον ἡδύνατο νὰ καταστρέψωσιν οἱ σεισμοὶ τὴν ἄλλως νοσηρὰν ἐκείνην χώραν.

Τέλος κατίσχυσε τὸ ἱστορικὸν γόητρον τῶν Ἀθηνῶν πάσης ἡμέμου καὶ σώφρονος σκέψεως.

Μεταξὺ Ἀθηνῶν, Ναυπλίου καὶ Κορίνθου, γράφει ὁ Λούζης, δὲν ἡδύνατο νὰ εἶνε ἀμφίβολος ἡ ἐκλογὴ. Τὸ κατ' ἐμὲ ἤθελον προτιμηθεῖν τὸ Ἄργος. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ δὲν ἐγένετο λόγος.

Ἀληθῶς δὲ τὰ συμβάντα κατὰ τὴν μετάβασιν τῆς κυβερνήσεως τὸν χειμῶνα τοῦ 1834 πρὸς τὸ 1835 μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ ἀντιβασιλεία, εἰς ἀπερισκέπτους θεωρίας περισπωμένη, ἐνόμισεν ὅτι ἡδύνατο νὰ παρίδῃ ὅλως τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Κατ' ἀρχὰς ἐγένετο δεκτὸν τὸ σχέδιον δύο Ἀθηναίων ἀρχιτεκτόνων, οἵτινες — ἔχοντες ἠγορασμένα εὐθηνὰ οἰκόπεδα καὶ κερδοσκοποῦντες — ἤθελον νὰ κτίσωσι κατὰ διαστάσεις κολοσσαίας τὴν μέλλουσαν πρωτεύουσαν, νὰ ἀνεγείρωσι κτίρια, μέλλοντα νὰ ἐκμηδενίσωσι τὰ μέγιστα μνημεῖα ἀμφοτέρων τῶν ἡμισφαιρίων, καὶ νὰ κατασκευάσωσιν ὁδοὺς τοιοῦτου πλάτους, ὥστε αἱ παρόδιοι οἰκίαι νὰ φαινόμενται ἰσχνοὶ οἰκίσκοι εἰς τοὺς ἐν μέσῳ ἰσταμένους. Διεβεβαίουν οἱ ἰδρυταὶ οὗτοι τὴν ἀντιβασιλείαν, ὅτι ἡ μοῖρα ἐπεφύλασεν αὐτῇ νὰ ἰδρῶσῃ τὴν καλλίστην καὶ περιφωροτάτην πόλιν τῆς ὑδρογείου, ἡ δὲ ἀντιβασιλεία ἔγραφε σταθερὰ τῇ χειρὶ τὸ ἐγκρίνεται

* Οὕτως ἐκαλεῖτο τότε τὸ Θησεῖον. Σ. Ε.

ἐπὶ τοῦ μέρους ἐκείνου τοῦ σχεδίου, ὅπου ἐμελλε νὰ οἰκοδομηθῇ τὸ Πάνθεον. Ὁμολόγησαν ὅμως οὐχ ἦττον οἱ ἀρχιτέκτονες αὐτοὶ, ὅτι πρὸς οἰκοδομηθῆναι τῆς πρωτεύουσας τῶν ἀθηναίων τοῦλάχιστον δεκαεὶς ἔτη. Ὅτε δὲ τὸ παράλογον τοῦ σχεδίου κατεφάνη πρόδηλον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ἐγκατέλιπε πάλιν αὐτὸ καὶ ἠκύρωσεν ἡ ἀντιβασιλεία, παρεκάλεσε δὲ τὸν βασιλέα Λουδοβίκον νὰ ἀποστείλῃ εἰς Ἀθήνας τὸν αὐλικὸν αὐτοῦ ἀρχιτέκτονα Κλέντζε πρὸς διαγραφὴν νέου σχεδίου. Διετάχθη δὲ, ὅτι ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ χρόνῳ δὲν ἐπετρέποντο νέαι οἰκοδομαὶ οὔτε ἀποπεράτωσις τῶν ἠρξισμένων ἤδη, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ μένωσιν ἐντὸς τῶν ἐλλεινῶν αὐτῶν οἰκημάτων.

Καίτοι ἐν Ἀθήναις οὔτε στρατὸν ὑπῆρχεν, οὔτε νοσοκομεῖον, οὔτε σχολεῖον, καίτοι οὐδὲν εἰργάζετο λατομεῖον οὔτε κεραμοποιεῖον, οὔτε ὑπῆρχεν ἐν γένει τοσοῦτον ὕλικόν, ὥστε νὰ οἰκοδομηθῇ στερεῶς καὶ τὸ ἐλάχιστον οἰκοδόμημα, διέταξεν οὐχ ἦττον ἡ ἀντιβασιλεία, ὅπως κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως τεθῆ ἐν πάσῃ ἐπισημότητι ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ νέου νομισματοκοπείου.

Πρὸς τοῦτο εἶχον ἤδη παραγγελθῆ εἰς Μόναχον αἱ ἀναγκαῖαι ἐκτυπωτικαὶ μηχαναί, καὶ ἀποσταλεῖσαι ἔφθασαν πραγματικῶς τὸν Μάιον εἰς Νάυπλιον, συνοδευόμεναι ὑπὸ διευθυντοῦ τοῦ μέλλοντος νομισματοκοπείου, χαράκτου, ἐφόρου, καὶ ἀρχιλεπτοουργοῦ, καὶ ἀπετέθησαν ἐντὸς ὕγρου τινος θολωτοῦ οἰκοδομήματος.

Ὅτῳ δὲ ἤθελεν ἡ ἀντιβασιλεία νὰ ἐγκατασταθῇ μετ' αὐτῆς, ὀχημάτων καὶ βιενναίων κλειδοκυβέλων, ἐντὸς σωροῦ ἐρειπίων, ἐντὸς 162 περιπόου οἰκιῶν περιβαλλομένων ὑπὸ χωμάτων καὶ λίθων.

Πρὸς ἀποκόμισιν τῶν χωμάτων τούτων ἔπρεπεν ἑκατὸν τέθριππα φορτηγὰ ἀμάξια νὰ ἀνύσωσι δέκα καθ' ἑκάστην ὁδόνους, καὶ πάλιν δὲν ἤθελεν τελειώσῃ ἐντὸς δύο ἐβδομάδων. «Ὁὐδέποτε, γράφει ὁ Λούτζης περὶ τῶν σκηνῶν τούτων, μοὶ παρέστησε πόλις λυπηρότερον καὶ νεκρικώτερον ἐρημώσεως θέαμα».

«Αἱ Ἀθηναί, λέγει αὐστριακῆ ἔκθεσις, οὐδὲν ἄλλο εἶνε σήμερον ἢ σωρὸς ρυπαρῶν ἐρειπίων, τεταγμένων κύκλῳ μεγαλοπρεπῶν τιῶν λειψάνων καὶ διακοπτομένων δι' ἑκατὸν πεντήκοντα περὶπου ἐν πάσῃ σπουδῇ ὀκοδομηθένων κτιρίων. Εἶνε δὲ ταῦτα κεχωρισμένα καὶ διεσπαρμένα ἐπὶ σχετικῶς μεγάλης ἐκτάσεως, καὶ κατελήφθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς βίας ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως δι' ἐκυτὴν καὶ τὴν ἀναγκαίαν τῆς ἀκολουθίαν. Τὰ ἐνοίκια καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν εἶνε τοσοῦτον ἀκριβῆ, ὅσον οὐδαμῶς ἴσως τοῦ γνωστοῦ κόσμου. Ἡ κυβερνήσις συνέταξε δύο διατιμήσεις καὶ ὥρισεν π. χ. τὸ ἐτήσιον μίσθωμα οἰκίας: ἡ εἰς 15 ὀ τῆς πάντοτε ὑπερβολικῆς κατ'

ἐπίτησιν ἀξίας τῆς, δὲν ἔχει ὅμως τὰ μέσα, ὅπως καταστήσῃ σεβαστὰς τὰς διατάξεις τῆς ταύτας. Ἡ μετὰ βασις χωρὶς τινος ἐκ τῶν προτέρων προπαρασκευῆς ἐπαρκοῦς προὔξενησεν ἐν ταῦθα μὲν τοῦτο τὸ δεινόν, ἐν Ναυπλίῳ δὲ τοῦναντίον πολλῶν οἰκογενειῶν τὴν καταστροφὴν.

Ἡ εἰς τὸν νεαρὸν ἡγεμόνα προσφώνησις τοῦ αὐστριακοῦ πρεσβευτοῦ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διαπιστευτηρίων του κατεδήλου τὰς σοβαρὰς ταύτας καὶ πλήρεις φόβων ἐντυπώσεις. «Βλέπω, εἶπεν οὗτος τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα κατοικοῦσαν ἐν μέσῳ ἐρειπίων λαμπρῶν μὲν ἐκ παλαιοῦ, ἐλλεινῶν δὲ ἀπὸ τῆς χθῆς. Ἡ εἰκὼν αὐτῆ εἶνε εἰκὼν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ἐκλήθη, ὅπως χρησιμοποίησῃ πρὸς νέαν οἰκοδομήν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἐξαιρετον ὕλην, καὶ ἀποκαθάρσῃ τὰ λυπηρὰ ἔχνη χρόνων βαρβαρικῶν».

[M. Βαρθόλδη «Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος»].

Μία ἐπιστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν.

«Πρὸς τὸν προφέσορα Κ. εἰς Δρέσδην.

Ἐπειδὴ πάλιν θέλεις νὰ μάθῃς τὰ τρέχοντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπιθυμοῦς νὰ ἔλθῃς νὰ ζήσῃς καὶ νὰ ταφῆς, καὶ τῆς ὁποίας τὴν εὐδαιμονίαν εὐχασαί καὶ περὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς τόσον συνήρησες καὶ διὰ χρηματικῶν μέσων καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν σου, πάλιν σὲ ἀναγγέλλω ὀλίγα περὶ τῆς τωρινῆς καταστάσεώς τῆς καὶ μάλιστα περὶ τῶν ὅσα ἀποβλέπει τὰς Ἀθήνας.

Δικαστήρια πολιτικὰ ἀκόμη δὲν ἐσυστήθησαν διὰ τοῦτο βλέπεις τὴν πόλιν μας γέμουσαν πολυμόρφων κερδοσκοπῶν καὶ ἐπιτηδειοτάτων βαλαντιοκόπων. Ὁ εἷνας ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐσχάτης πείνης καὶ μεγάλης στενοχωρίας σοῦ παίρνει δανικά, τὰ ὅποια μένουσι ἀγύριστα. Ὁ ἄλλος σοῦ ἀγοράζει τὸν σίτον, τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον σου χωρὶς νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς πληρωμῆς των. Ὁ τρίτος πάλιν τὰ μεγάλα σου δένδρα κόπτει διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ ἢ νὰ κτίσῃ οἶκον, τὰ δὲ μικρότερα ἐκρίζονει ἢ τὰ μεταρτυθεῖ εἰς τὸν κηπὸν του. Εἰς τοὺς ἀπ' ἐδῶ μακρὰν ἀπέχοντας ἐλαιῶνας ἢ ἀμπελωνάς σου ὅστις θέλει ἐμβάζει τὰ ζῶά του. Τὸ νερὸν τῆς βρύσεώς σου τὸ κόπτουν ἀκατάπαυστα καὶ τὸ μετοχετεύουν ἄλλοῦ. Τοιαῦτα, φίλε, γίνονται καθημερινῶς, καὶ δὲν ἔχεις κἄν, ἐνῶ λείπουν δικαστήρια, μήτε ποῦ νὰ τ' ἀναφέρῃς, καὶ ἂν τ' ἀναφέρῃς μνεῖσκουν ἀναφερμένα καὶ σὺ ζημιωμένος ἢ καὶ ὀλοῦτελα ἀφανισμένος.

... Ὁ ψωμάς καὶ ὁ κρεσπῶλος πωλοῦν τὸ κρέας καὶ τὸ ψωμίον ὡς θέλουσι ἐκεῖνο ἀνέστη ἢ διὰ εἰς μίαν δραχμὴν καὶ τοῦτο ἀχρεϊέστατον κατεκείσθαι τὸ ὄψάριον ἔχει ἐνίοτε δύο δραχμάς καὶ σαράντα λεπτά καὶ τὰ λοιπὰ ἐδώδιμα ὅλα εἶνε ἐπίσης ἀκριβέστατα.

Κατ' αὐτὰς μεταβαίνει ἡ Κυβέρνησις ἐδῶ καὶ ἀντὶ χαίροντας, βλέπεις κατηφείς, πενθοῦντας καὶ ὀλολυζομένους· διότι οἱ Δημογέροντες, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς χαρῶνῃ! ἔκβαλον ἀπὸ τὰ ὀσπίτια ἐν καιρῷ χειμῶνος οἰκογενεῖας σεβασμίας, γυναικίας ἐγκύους καὶ νήπια τέκνα, διὰ νὰ βάλουν εἰς τὸν τόπον των ὑπαλλήλους τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συμβουλίου . . . »

[Ἐφ. «Ἀθηνᾶ» 1 Δεκεμβρίου 1834.]

Ἡ ΜΟΥΣΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Διήγημα.

Ἐραίαν τινὰ ἡμέραν τοῦ Σεπτεμβρίου μετέβαινον ἐκ τῆς πόλεως Β* εἰς τὸ χωρίον διὰ τοῦ διτρόχου ἀμαξίου τοῦ ἐκτελοῦντος δις τῆς ἡμέρας τὴν συγκοινωνίαν ἀπὸ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὸ χωρίον. Ἦμην δὲ ὁ μόνος ἐπιβάτης. Ὁ ἀμαξηλάτης ἐκάθητο ἐπὶ τῆς ἑδρας του καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐξέστεινε νοηχελῶς τὴν μάστιγά του ἐπὶ τοῦ μόλις βαδίζοντος ἀχρειστάτου κτήνους.

Ἡ Ἀστέρω, οὕτως ἐλέγετο, ἐκλαμβάνουσα τὴν ἐλαφρὰν τῆς μάστιγας ἐπαφὴν ὡς θωπεῖαν μάλλον, ὁσάκις ἤσθάνετο αὐτὴν ἐπὶ τῶν ὀστεωδῶν ὀπισθίων τῆς ἢ ἐπὶ τῶν ἀνεσκαμμένων πλευρῶν τῆς, τὸ εὐγενὲς κτήνος ἴστατο διὰ μιᾶς, ἐδοκίμαζε τὴν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς χλόην καὶ ἐξηκολούθει ἔπειτα τὸν δρόμον τῆς κατ' ἀρέσκειαν. Οἱ συχνοὶ δὲ οὗτοι σταθμοὶ οὐδόλως μὲ δυσπρόστον, διότι ὁ καιρὸς ἦτο καλὸς καὶ ἐν ἀνέσει ἀπελάμβανον τὸ ἄρωμα τῆς γενεθλίου γῆς. Μίαν περιπου ὥραν ἦμην ἐν τοιαύτῃ καταστάσει τῆ μεταξὺ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως, ὅτε αἴφνης ἀφύπνισθην βιαίως. Τί συνέβη; Ἡ Ἀστέρω ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαμπροτάτου τμήματος τῆς ὁδοῦ μᾶς ἀνέτρεψεν ἐντὸς λάκκου. Ἐπήδησα παρθευθὲς σκοπὸν ἔχων νὰ ἐπιπλήξω τὸν ἀμαξηλάτην αὐστηρῶς, ἀλλ' ἡ ἀπεριγραπτὸς σύγχυσις καὶ ἐντροπή του μὲ ἀφώπλισαν. Ἰστατο ἐνώπιόν μου, κάτω νεύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀναυδος, ἀκίνητος, καὶ περιέστρεφε μεταξὺ τῶν δακτύλων τὸν μέγαν καὶ πλατύχειλον πῖλόν του. Μόλις ἦτο εἴκοσιν ἐτῶν, καὶ ὁ ταπεινὸς καὶ γλυκὺς του τρόπος μὲ συνεκίνησε.

— Εὐτυχῶς, τῷ εἶπον, μόνον τὸν φόβον ποὺ ἐπήραμε. Καὶ ποῦ εἶχες τὸν νοῦν σου;

Ἦψος πρὸς με δύο μεγάλους ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρῶν.

— Ἀλ', τῷ εἶπον, μικρὸν τὸ κακόν. Ἐλα τώρα νὰ γυρίσωμεν τὸ ἀμαξίον ποὺ μᾶς το 'πέταξε εἰς τὸ λάκκο ἡ Ἀστέρω.

Ἄφ' οὗ δὲ τὸ ὄχημα ἐστάθη ἐπὶ τῶν δύο τροχῶν του:

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, εἶπεν ὁ νέος μετὰ

τινος δισταγμοῦ, κάμετέ μου τὴν χάριν νὰ καθήσετε εἰς τὴν θέσιν μου, καὶ νὰ πάτε μόνος σας εἰς τὸ χωρίον. ὁ δρόμος εἶνε εὐκόλος, θὰ τραβήξετε ὅλο ἴσα, καὶ ὅταν φθάσετε εἰς τὸ τρίστρατο κάμνετε ἀριστερὰ, καὶ θὰ ἰδῆτε τὸ σταυρὸ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ Ἀστέρω μόνη τῆς θὰ σταθῇ εἰς τὸ καλλίτερον καπηλειόν, εἰς τὸ χωρίον δὲν εἶνε ἄλλο, μόνον τοῦ ἀφέντη μου. Καὶ ἀν' ἐρωτήσῃ ποῦ εἶνε ὁ Σταυρὸς . . .

Δύο δάκρυα καταπεσόντα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸν διέκλωσαν.

— Ἐ! τί θὰ τοῦ εἰπῶ;

— Νὰ τοῦ εἰπῆτε ὅτι πῶς ὁ Σταυρὸς γιὰ νὰ ξεμπερδεύσῃ ἔπεσε εἰς τὸ ποτάμι.

Καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον' ἐξεκίνησε πρὸς τὸ παρρηεὸν ποτάμιον. Ἀλλ' ἐγὼ τὸν ἐκράτησα προσπαθῶν νὰ τὸν ἀποτρέψω ἀπὸ τοῦ ἀπονενοημένου σκοποῦ του, καὶ τῷ εἶπον:

— Καὶ ποῶς τὸ εἶπε, ὅτι δὲν σοῦ ἔμεινε νὰ κάμης ἄλλο παρὰ νὰ πέσης εἰς τὸ ποτάμι.

— Τίποτα, τίποτα, κύριε. Δὲν εἶνε μιά, δὲν εἶνε δύο, καὶ ἂν δὲν τῶκαμα ὡς τώρα, εἶνε ποῦ δὲν ἔχω τὸ θάρρος, εἶμαι δειλός. Νὰ, χθὲς ἐπολέμησα νὰ δώσω μιά εἰς τὰ μυαλά μου μὲ τὸ πιστόλι, μὰ δὲν μ' ἄφησεν ὁ φόβος. Εἶμαι ἄτυχος, κύριε, δὲν πιστεύω νὰ εἶνε εἰς τὸν κόσμον ἄλλος ἔλασινότερος ἀπὸ ἐμεῖ.

Καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ σωροῦ πετρῶν καὶ ἔκλαιεν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν του. Εφαίνετο φιλότιμος νέος. Πλησιάζας λοιπὸν, τῷ εἶπον διὰ φωνῆς μειλιχίου καὶ συμπαθοῦς:

— Τί τρέχει λοιπὸν; Διηγήσου με τὰς συμφορὰς σου καὶ δὲν ὑπάρχει συμφορὰ χωρὶς τὸ ἰατρικόν τῆς.

— Νὰ τί τρέχει, κύριε, νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Πέντε φορὲς τῶρριξα τὸ ἀλάξιν εἰς ὀκτὼ ἡμέραις. Θὰ πῆτε ποῦ τὸν ἔχω τὸν νοῦν μου. Ξέρω καὶ γῶ; Εἶνε κἄμπσοπος καιρὸς ποῦ ὅλο καὶ ἀνοησίαις κάνω. Καὶ ἀνίσως τὸ μάθη ὁ ἀφέντης πῶς καὶ σήμερον τὸ ἔρριξα, θὰ μὲ διώξῃ χωρὶς ἄλλο ὅπως μὲ βλέπετε καὶ σᾶς βλέπω.

— Καὶ πῶς θὰ τὸ μάθη; ἐκτὸς ἂν τοῦ τὸ εἰπῆς μόνος σου.

— Θέλετε νὰ εἰπῆτε, ἂν δὲν με μαρτυρήσετε σεῖς. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ. Ἀλλὰ αὔριον πάλιν θὰ ἔχωμεν τὰ ἴδια καλλίτερα νὰ γλυτώσω τώρα μιά καὶ καλή. Καὶ ἔπειτα, μὲ φθάνει ὅσο ἔζησα τί τὴν θέλω τῆ ζωῆ. Θὰ πέσω εἰς τὸ ποτάμι.

Μετὰ πλείστης ὕψης δυσκολίας κατάρθωσα νὰ τὸν καταπραῖνωμ καὶ νὰ τὸν καταφέρω νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν θέσιν του, ὅπου ἐκάθησα καὶ ἐγὼ πλησίον του. Τεχνιέντως δὲ τῷ ὑπέδειξα ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μοὶ διηγηθῇ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπελπισίας του. Τοῦτο ἤθελε καὶ αὐτός. Καὶ ἤρχισεν ὡς ἐξῆς:

«— Κύριε, ἡ ἱστορία μου εἶνε μεγάλη:

Ἐμείνα ὀρφανὸς καὶ ἀπροστάτευτος πολὺ μικρὸς, καὶ ἐγὼ δὲν εἰξεύρω τί ἤθελα ἀπογείνη, ἂν